

Unitat 16.6

Tipus d'avaluacions

Mètodes específics d'anàlisi i d'avaluació de riscos

No hi ha normes fixes per realitzar una avaluació de riscos; ara bé, s'han de tenir en compte els següents principis:

- L'avaluació ha d'estar estructurada de manera que es puguin analitzar i valorar tots els elements perillosos i riscos importants.
- Quan s'identifiqui un risc, l'avaluació haurà de determinar en primer lloc si es pot eliminar, és a dir, si es pot anul·lar la situació, o elements que originen el risc.
- Per realitzar l'avaluació de riscos es pot utilitzar un mètode o una combinació de mètodes. L'objectiu és que aquesta avaluació tingui en compte tots els elements essencials que poden influir en l'activitat.

Hem d'entendre l'avaluació de riscos com un procés que consta de diferents fases successives, cada una de les quals ha de proporcionar un coneixement més gran dels riscos identificats.

En alguns tipus de riscos el fet de realitzar l'avaluació ens portarà directament a poder introduir mesures de control, per exemple, la instal·lació d'una barana o la millora del nivell d'il·luminació. En altres situacions es manifestarà la necessitat de realitzar una avaluació més complexa i especialitzada, per exemple, valorar l'exposició a determinants contaminants físics o químics.

La participació de les persones és bàsica en tota avaluació de riscos. Cal consultar i recollir informació dels usuaris/àries del lloc de treball, ja que ens facilitaran dades en relació amb com es valora l'organització del treball i com els condiciona la càrrega de treball. Dades en relació amb la facilitat d'utilització de les màquines o eines. Claredat en els procediments establerts, i també ens poden fer aportacions en relació amb propostes per modificar algun procediment de treball especialment penós.

Tradicionalment, els principals mètodes utilitzats per realitzar avaluacions de riscos es basen en llistes de comprovació i en variants del mètode Fine. Actualment, la Generalitat de Catalunya està donant a conèixer el Manual per a la identificació i avaluació de riscos laborals, que dona una visió més integrada de la prevenció, alhora que inclou metodologies per avaluar riscos de seguretat, higiènics, ergonòmics i psicosocials.

1.- Llistes de comprovació o checkt-list

Les llistes de comprovació és el mètode més ràpid i senzill dels que s'utilitzen per a la identificació i avaluació dels riscos. Resulta fàcil d'aplicar i no requereix excessiva experiència per aplicar-lo.

S'utilitzen un seguit de llistes o qüestionaris de comprovació on s'han de contestar unes preguntes preestablertes o justificar documentalment alguns punts.

Quins problemes pot tenir la seva utilització? Si fem servir els qüestionaris que ja estan preparats, potser no s'adaptaran perfectament a les característiques o circumstàncies de l'empresa que estem avaluant. Si hem de generar un qüestionari específic, haurem de vigilar de no oblidar algun punt important, ja que si no hi és no es valora, i per tant, no es té en compte a l'hora de fer l'avaluació de riscos.

El mètode de treball consisteix, en primer lloc, a avaluar el model de gestió preventiva de l'empresa. La segona part avalua els diferents riscos específics existents i s'haurà d'aplicar en les diferents seccions i departaments de l'empresa. Els qüestionaris que hi podem trobar són els següents:

- Condicions de seguretat
 - Llocs de treball
 - Màquines
 - Elevació i transport
 - Eines manuals
 - Manipulació d'objectes
 - Instal·lació elèctrica
 - Aparells a pressió i gasos
 - Incendis
 - Agents químics
- Condicions ambientals
 - Agents químics. Exposició
 - Agents biològics
 - Ventilació i climatització
 - Soroll
 - Vibracions
 - Il·luminació
 - Calor i fred
 - Radiacions ionitzants
 - Radiacions no ionitzants
- Càrrega de treball
 - Càrrega física
 - Càrrega mental
- Organització del treball
 - Treball a torns
 - Factors d'organització

A cada qüestionari es concreta quines respostes donen lloc a les valoracions de deficient o de millorable i el nombre de respostes deficientes que implicarà la qualificació de molt deficient.

També hi ha un espai reservat per concretar les millores correctores que s'han

d'introduir. A cada pregunta del qüestionari, hi ha orientacions sobre quines condicions s'han de complir per aconseguir una resposta positiva a la pregunta feta.

Exemple d'inici d'un qüestionari:

Lloc de treball	Persones afectades	
	sí	no
Són correctes les característiques del terra; està net, endreçat, ...? <i>El terra ha d'estar net, no relliscós, sense objectes, ...</i>	☐	☐
Estan delimitades i lliures les zones de pas? <i>Les zones de pas han d'estar ben delimitades i lliures</i>	☐	☐

2.- Mètode Fine

El mètode Fine és un sistema de valoració del risc en funció del perill que poden generar les diferents situacions de risc i de proposta, a partir d'aquesta valoració, d'unes accions correctores.

La principal característica del mètode Fine és que avalua el risc en funció del grau de perillositat com a resultat de fer el següent producte:

conseqüències - exposició - probabilitat

Cada concepte del mètode Fine té el significat següent:

Conseqüències: són les que es poden esperar en cas de produir-se l'accident.

Exposició o freqüència: és el temps que els treballadors i treballadores estan exposats al risc d'accident.

Probabilitat: que l'accident es produeixi quan s'estigui exposat al risc. El mètode proposa la utilització de les taules 1, 2 i 3 per valorar graus diferents de severitat, freqüència i probabilitat del succés.

Aquesta mètode proposa 3 taules de mesura:

Grau de severitat de les conseqüències	valor
Catàstrofe, molts morts, més de 600.000 € en pèrdues, greus conseqüències per a la productivitat	100
Desastrosa (algunes morts, danys des dels 300.000 €)	40
Molt seriosa (mort, danys de 600 fins a 300.000 €)	15
Seriosa (lesions molt greus –amputacions, invalidesa– i danys de 600 a 60.000 €)	7

Important (lesions amb baixa, incapacitat permanent o temporal i danys de 60 a 600 €)	3
Lleu (petites ferides, contusions, danys fins a 60 €)	1

J.C. Rubio, 2004

Freqüència d'exposició	valor
Contínua (o moltes vegades al dia)	10
Freqüent (aproximadament una vegada cada dia)	6
Ocasional (setmanalment)	3
Poc usual (mensualment)	2
Rara (poques vegades a l'any)	1
Molt rara (anualment)	0,5
Inexistent (no es presenta mai)	0

J.C. Rubio, 2004

Escala de probabilitat	valor
Quasi segura	10
Molt possible (50%)	6
Possible (és difícil que passi però ja ha passat)	3
Poc possible (coincidència rara, encara que sabem que s'ha donat)	1
Remota (extremament rara; no ha passat fins ara)	0,5
Molt remota (coincidència pràcticament impossible)	0,2
Quasi impossible	0,1

J.C. Rubio, 2004

Aplicant els valors obtinguts amb les taules 1, 2 i 3 es troba la magnitud de risc (R) utilitzant el criteri de multiplicació dels tres factors, i es poden ordenar les situacions en funció de la gravetat relativa del perill.

Aquestes situacions de risc degudament ordenades segons la gravetat dels perills es converteixen en una llista de prioritats.

La taula 4 ens classifica les magnituds del risc i ens facilita criteris d'actuació davant el risc.

Magnitud del risc	Classificació del risc	Actuació davant el risc
Més gran de 400	Risc molt alt	Aturada immediata
Entre 200 i 400	Risc alt	Correcció immediata
Entre 70 i 200	Risc notable	Correcció urgent
Entre 20 i 70	Risc possible	No és emergència però el risc s'ha de corregir
Menys de 20	Risc acceptable	Es pot obviar la correcció